DOMSTOLENS DOM
7. februar 1985 [1]

I sag 19/83

angående en anmodning, som Vestre Landsret i medfør af EØF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i de for nævnte ret verserende sager

1) **Knud Wendelboe,**

2) **Foreningen af Arbejdsledere i Danmark**, som mandatar for Ib Jensen,

3) **Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund i Danmark**, som mandatar for Jørn Holst Jeppesen,

mod

Konkursboet L.J. Music ApS

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af Rådets direktiv 77/187 af 14. februar 1977 om tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om varetagelse af arbejdstagernes rettigheder i forbindelse med overførsel af virksomheder, bedrifter eller dele af bedrifter (EFT L 61, s. 26),

har

1 — Processprog: Dansk.

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten Mackenzie Stuart, afdelingsformændene G. Bosco, O. Due og C. Kakouris, dommerne T. Koopmans, U. Everling, K. Bahlmann, Y. Galmot og R. Joliet,

generaladvokat: Sir Gordon Slynn
justitssekretær: ekspeditionssekretær H. A. Rühl

*

afsagt følgende

DOM

(»Sagsfremstillingen« udelades)

Præmisser

1 Ved anmodning af 3. februar 1983, indgået til Domstolen den 7. februar 1983, har Vestre Landsret i medfør af EØF-traktatens artikel 177 forelagt et præjudicielt spørgsmål vedrørende fortolkningen af en række bestemmelser i Rådets direktiv 77/187 af 14. februar 1977 om tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om varetagelse af arbejdstagernes rettigheder i forbindelse med overførsel af virksomheder, bedrifter eller dele af bedrifter (EFT L 61, s. 26).

2 Spørgsmålet er blevet rejst under sager anlagt af Knud Wendelboe, Foreningen af Arbejdsledere i Danmark, som mandatar for Ib Jensen og Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund i Danmark som mandatar for Jørn Holst Jeppesen mod konkursboet L.J. Music ApS.

* efter at der er afgivet indlæg af:
— sagsøgeren Wendelboe ved advokat J. Glusted Madsen,
— sagsøgerne Foreningen af Arbejdsledere i Danmark og Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund i Danmark ved advokat L. Svenning Andersen,
— den danske regering ved L. Mikaelsen som befuldmægtiget,
— den nederlandske regering ved I. Verkade som befuldmægtiget,
— den franske regering ved J.-P. Costes og G. Boivineau som befuldmægtigede under henholdsvis den skriftlige og den mundtlige forhandling,
— den britiske regering ved R.N. Ricks som befuldmægtiget,
— Kommissionen for De europæiske Fællesskaber ved H. P. Hartvig som befuldmægtiget,
og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 8. november 1984,

3 Wendelboe, Jensen og Jeppesen var ansat i L.J. Music ApS, som beskæftigede sig med båndkassetteproduktion. I anledning af sin forestående konkurs indstillede selskabet produktionen den 28. februar 1980 og opsagde og stillede de fleste af medarbejderne frit, heriblandt sagsøgerne i hovedsagerne.

4 Ved dekret af 4. marts 1980 erklærede skifteretten i Hjørring L.J. Music ApS konkurs. Samme dag tillod skifteretten under det retsmøde, hvor konkursdekretet blev afsagt, ApS SPKR nr. 534, som havde fremsat tilbud om køb af virksomheden, at benytte den konkursramte virksomheds anlæg fra den 5. marts 1980. Den endelige aftale om overdragelsen, som blev indgået den 27. marts 1980, bestemte, at driften af virksomheden fra den 4. marts 1980 foregik for køberens regning og risiko.

5 Den 6. marts 1980 blev Wendelboe, Jensen og Jeppesen ansat i det nye selskab til en højere løn, men således at de mistede deres opsparede anciennitet.

6 Sagsøgerne i hovedsagerne anlagde herefter sag mod konkursboet L.J. Music ApS ved skifteretten i Hjørring, hvorunder de påstod boet tilpligtet at anerkende deres krav på erstatning for uberettiget afskedigelse samt på feriepenge som privilegerede krav.

7 I domme af 29. september 1980 anerkendte skifteretten kravet på feriepenge, men afviste kravet på erstatning for uberettiget afskedigelse med den begrundelse, at overdrageren af virksomheden efter overdragelsen var frigjort for forpligtelserne over for de ansatte, idet erhververen var indtrådt i disse forpligtelser i medfør af § 2, stk. 1, i lov nr. 111 af 21. marts 1979 om lønmodtageres retsstilling ved virksomhedsoverdragelse. Denne lov var blevet vedtaget til gennemførelse af Rådets direktiv 77/187 af 14. februar 1977.

8 Dette direktiv, som er udstedt med hjemmel bl.a. i traktatens artikel 100, tilsigter ifølge betragtningerne »beskyttelse af arbejdstagerne i tilfælde af ny indehaver især for at sikre varetagelsen af deres rettigheder«. Med henblik herpå bestemmer direktivet i artikel 3, stk. 1, at »overdragerens rettigheder og forpligtelser i henhold til en arbejdskontrakt eller et arbejdsforhold, som bestod på tidspunktet for over-

førselen ... overgår som følge af denne overførsel til erhververen«. Artikel 4, stk. 1, sikrer de berørte arbejdstagere beskyttelse mod afskedigelse foretaget af overdrageren eller erhververen, dog således at »der kan ske afskedigelser af økonomiske, tekniske eller organisatoriske årsager, der medfører beskæftigelsesmæssige ændringer«. Desuden pålægger direktivet i artikel 6 overdrageren og erhververen visse forpligtelser til at underrette og konsultere repræsentanterne for de arbejdstagere, som berøres af overførselen. Endelig præciseres det i artikel 7, at direktivet ikke begrænser »medlemsstaternes mulighed for at anvende eller indføre... bestemmelser, som er gunstigere for arbejdstagerne«.

9 Sagsøgerne i hovedsagerne ankede skifterettens domme til Vestre Landsret, som fandt, at afgørelsen afhang af fortolkningen af førnævnte direktiv 77/187. Vestre Landsret udsatte derfor sagerne og forelagde Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Forpligter rådsdirektiv af 14. februar 1977 om tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om varetagelse af arbejdstagernes rettigheder i forbindelse med overførsel af virksomheder, bedrifter eller dele af bedrifter medlemsstaterne til at gennemføre regler, hvorefter erhververen af virksomheden indtræder i feriepenge- og erstatningsforpligtelser over for lønmodtagere, der ikke var ansat i virksomheden på overdragelsestidspunktet?«

Anvendeligheden af direktiv 77/187 i tilfælde af konkurs

10 I betragtning af at overførselen af virksomheden er sket under en konkursbehandling, må det først bemærkes, at Domstolen i dom afsagt dags dato i sag 135/83 (Abels) har statueret, at:

»Artikel 1, stk. 1, i Rådets direktiv 77/187 af 14. februar 1977 finder ikke anvendelse på overførsel af en virksomhed, en bedrift eller en del af en bedrift i en situation, hvor overdrageren er erklæret konkurs, når den pågældende virksomhed eller bedrift er en del af konkursmassen; dette berører dog ikke medlemsstaternes frihed til på egen hånd at anvende direktivets principper på en sådan overførsel. Direktivet finder derimod anvendelse på overførsel af en virksomhed, en bedrift eller en del af en bedrift til en anden indehaver, foretaget inden for rammerne af en procedure såsom 'surséance van betaling' (en af retten meddelt betalingshenstand).«

11 I nærværende sag fremgår det af forelæggelsesanmodningens begrundelse, at Vestre Landsret ønsker en fortolkning af direktiv 77/187 for at kunne fortolke og anvende national lovgivning i overensstemmelse med de i direktivet opstillede principper. Derfor må det forelagte spørgsmål — som led i det samarbejde mellem den nationale ret og Domstolen, der er indført ved artikel 177 — besvares således, at den nationale ret sættes i stand til at anvende direktivets principper, såfremt de i henhold til national lovgivning også måtte gælde i tilfælde af konkurs.

Det præjudicielle spørgsmål

12 Indledningsvis bemærkes, at artikel 3, stk. 1, i direktiv 77/187 bestemmer, at »overdragerens rettigheder og forpligtelser i henhold til en arbejdskontrakt eller et arbejdsforhold, som bestod på tidspunktet for overførselen ... overgår som følge af denne overførsel til erhververen«.

13 Det følger af en fortolkning af bestemmelsen på grundlag af ordlyden i de forskellige sproglige versioner, at den kun omhandler rettigheder og forpligtelser i forhold til de arbejdstagere, hvis arbejdskontrakt eller arbejdsforhold består på tidspunktet for overførselen, og ikke i forhold til dem, som ikke længere er ansat i den pågældende virksomhed på dette tidspunkt. Dette fremgår af, at ordene »som bestod på tidspunktet for overførselen« i den tyske, franske, græske, italienske og nederlandske version utvetydigt henviser til udtrykket »arbejdskontrakt eller... arbejdsforhold«, og at den samme fortolkning under alle omstændigheder er mulig i den engelske og den danske version. Der foreligger endnu ikke en autentisk græsk version.

14 Denne fortolkning støttes af en sammenligning af bestemmelsen med direktivets artikel 3, stk. 3, om visse ydelser i forbindelse med alderdom, invaliditet eller til efterladte, hvor der udtrykkeligt sondres mellem »arbejdstagerne« og »de personer ... som allerede har forladt overdragerens bedrift på tidspunktet for overførselen«. Den omstændighed, at artikel 3, stk. 1, ikke indeholder en sådan sondring, tyder på, at tidligere ansatte er undtaget fra bestemmelsen.

15 Denne forståelse af bestemmelsens anvendelsesområde er ligeledes i overensstemmelse med direktivets opbygning og dets formål, der er så vidt muligt at sikre, at

arbejdsforholdet fortsættes af erhververen uden ændringer, især ved at denne forpligtes til at opretholde samme løn- og arbejdsvilkår, som gjaldt for overdrageren ifølge en kollektiv overenskomst (artikel 3, stk. 2), og ved at arbejdstagerne beskyttes mod afskedigelser, der alene er begrundet i overførselen (artikel 4, stk. 1). Disse bestemmelser vedrører kun de arbejdstagere, som er i virksomhedens tjeneste på tidspunktet for overførselen, men ikke de arbejdstagere, som allerede har forladt virksomheden på dette tidspunkt.

16 Spørgsmålet om, hvorvidt der består en arbejdskontrakt eller et arbejdsforhold på tidspunktet for overførselen i den af direktivets artikel 3, stk. 1, anførte betydning må afgøres efter nationale retsregler, men dog således, at direktivets ufravigelige bestemmelser overholdes. Det gælder specielt direktivets artikel 4, stk. 1, om arbejdstagernes beskyttelse mod afskedigelse foretaget af overdrageren eller erhververen på grund af overførselen. Det tilkommer den nationale ret på dette grundlag at afgøre, hvorvidt de pågældende lønmodtagere på tidspunktet for overførselen var knyttet til virksomheden ved en arbejdskontrakt eller et arbejdsforhold.

17 Af alle disse grunde må det forelagte spørgsmål besvares med, at Rådets direktiv 77/187 af 14. februar 1977 ikke forpligter medlemsstaterne til at gennemføre regler, hvorefter erhververen af virksomheden indtræder i feriepenge- og erstatningsforpligtelser over for lønmodtagere, der ikke var ansat i virksomheden på overdragelsestidspunktet.

Sagens omkostninger

18 De udgifter, der er afholdt af den danske, den britiske, den franske og den nederlandske regering samt af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres. Da sagens behandling i forhold til hovedsagernes parter udgør et led i de sager, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende det spørgsmål, som er forelagt af Vestre Landsret ved anmodning af 3. februar 1983, for ret:

Rådets direktiv 77/187 af 14. februar 1977 forpligter ikke medlemsstaterne til at gennemføre regler, hvorefter erhververen af virksomheden indtræder i feriepenge- og erstatningsforpligtelser over for lønmodtagere, der ikke var ansat i virksomheden på overdragelsestidspunktet.

Mackenzie Stuart Bosco Due Kakouris

Koopmans Everling Bahlmann Galmot Joliet

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 7. februar 1985.

P. Heim
Justitssekretær

A. J. Mackenzie Stuart
Præsident